

Lyedavé makovičky

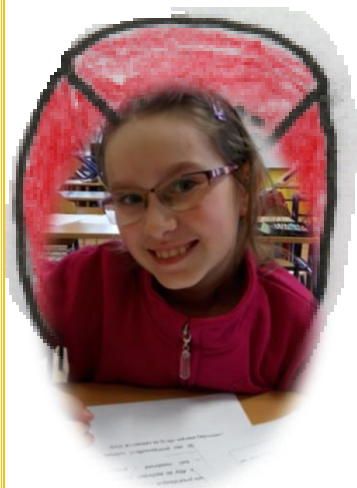
Jakub

Laura

Kristínka

Natálka

Adrián

Sára

Adam

Saška

Branko

Zvedavosť a túžba po informáciách sú pre žiakov dôležité vlastnosti. Tieto majú aj naši zvedaví štvrtáci – hlavičky - makovičky . Nestačilo im to, čo sa dozvedeli na vyučovaní , a tak sa podujali stretávať každý utorok v popoludňajších hodinách s učiteľmi II. stupňa, aby sa dozvedeli viac o prvej téme, ktorou bol ich rodný Liptov.

Téma viacerých možností: - surfovali na internete, vyhľadávali informácie, ktoré dali na papier. Nesedeli však iba v škole. Vybrali sa do prírody a pozorovali flóru Liptova, navštívili Liptovské múzeum a najviac ich zaujal Artikulárny kostol vo Svätom kríži.

So všetkými informáciami by sa chceli podeliť, a tak sme vytvorili časopis, ktorý bude určite podnetný aj pre ostatných zvedavých ľudí.

Na záverečnom stretnutí 1. tematického okruhu Liptov si makovičky vytvorili svoje logo a odpovedali na tieto otázky:

Prečo som sa prihlásil na stretnutia Zvedavých makovičiek?

Čo sa mi páčilo na výskumnej ceste Zvedavých makovičiek?

Aké zaujímavosti som sa dozvedel so stretnutí a kde všade sme zablúdili so Zvedavými makovičkami?

Ak ste zvedaví na odpovede, môžete si ich prečítať v závere časopisu.

Príjemnú zábavu pri čítaní časopisu vám prajú

Zvedavé makovičky

Adrián

Sára

Adam

Kristínka

Jakub

Natálka

Braňko

Saška

Laura

Flóra Liptova

liečivé rastlinky

Ostružina černicová

Charakteristika

Je to až 150 cm vysoký ker s poliehavými hranatými stonkami, ktoré sa v pôde často zakoreňujú. V prvom roku sú stonky neplodné, neskôr z pazúch ich listov vyrastajú konáriky s kvetmi zoskupenými do strapcov. Stonkové listy sú striedavé pokryté háčikovitými ostňami. Stonky po odrodení spravidla odumierajú. Kvety sú biele alebo ružovkasté. Po oplodnení dozrievajú na plodstvo - černicu, zloženú z malých guľatých tmavofialových až čiernych lesklých kôstkovičiek.

Použitie

Plody majú vysoký obsah vlákniny, vitamínu C, vitamínu K, vitamínu B.

Čaj z listou sa využíva pri nachladnutí, na liečbu zápalu pľúc, vnútornom krvácaní a pri zväčšenej štítnej žľaze.

Plody, pôsobia na prečisťovanie organizmu, úpravu metabolizmu, proti hnačke a slúži na zvyšovanie imunity.

Púpava lekárska

Púpava je trvácna bylina s krátkym jednoduchým podzemkom, ktorý prechádza do mäsitého koreňa. Z podzemku vyrastá prízemná ružica listov. Zo stredu ružice vyrastá holá, bezlistá, valcovitá, dutá stonka, vysoká 20 - 30 cm. Vo všetkých orgánoch rastliny sa nachádza mliečna šťava. Kvitne od apríla do októbra na suchých miestach, na medziach, úhoroch, rumoviskách, pri okrajoch ciest. Možno zbierať všetky časti rastliny. Koreň sa zbiera pred rozkvitnutím alebo na jeseň, vňať s koreňom (marec-apríl) aj kvety.

Liečivé účinky

Známa bylina, ktorá kvitne žltým kvetom. Je veľmi zdravá. V skutočnosti má však vynikajúce liečebné účinky, o ktorých však len málokto vie. V medicíne starých amerických Indiánov, ako aj v čínskej medicíne je už stáročia používaná ako liečivo, dokonca aj proti rakovine.

O jej listoch je známe, že čistia krv, pomáhajú pri trávení a bránia tvorbe žlčových kameňov.

Púpavový med alebo sirup z kvetov pomáha liečiť choroby dýchacích ciest a podporuje vykašliavanie, takže je to veľký pomocník pri chorobách, ako chrípka či angína.

ŽIHLAVA DVOJDOMÁ

CHARAKTERISTIKA

Statná vytrvalá bylina dorastajúca do výšky 50 až 150 cm. Stonky sú priame. V zemi vytvárajú plazivý žltkastý podzemok. Listy sú jemne ochlpené. Kvitne od júna do septembra. Plodom sú vajcovité bobuľky. Celá rastlina je pokrytá jemnými chlpkami. Predtým sa tradovalo, že tieto chlčky obsahujú kyselinu mravčiu, posledné výskumy však ukázali, že je to zmes troch chemikálií – histamínu dráždiaceho kožu, acetylcholínu vyvolávajúceho pocit pálenia a sérotonínu zvyšujúceho účinok (vnímanie) dvoch predchádzajúcich látok.

VYUŽITIE

Prvé mnohých z vás len burina, ktorú treba zlikvidovať, pre iných zas naopak liek, ktorý je voľne dostupný na verejných priestranstvách. Žihlava dvojdomá je v liečiteľstve dobre známa už od stredoveku.

- pôsobí protirakovinovo,
- pomáha pri ateroskleróze,
- upravuje metabolizmus,
- upravuje krvný tlak
- pomáha pri kašli
- čistí organizmus
- pôsobí proti reume
- používa sa na podporu rastu vlasov a proti ich vypadávaniu..

SEDMOKRÁSKA OBYČAJNÁ

OPIS

Sedmokráska obyčajná je nízka rastlina zriedka presahujúca 10 cm. Sýto zelené listy usporiadané v prízemných okrajoch jemne zubaté. Bezlistý kvetný stvol má jeden kvet. Kvety sú obojpohlavné, majú kužeľovité lôžko, stred kvetu je žltý, okvetné lístky biele až ružovkasté. Sedmokráska je liečivá.

LIEČIVÉ ÚČINKY

Pre zber sú určené kvetné úbory so stonkou do 2 cm. Tie obsahujú horčiny, sliz, silice. Tieto látky napomáhajú zvýšeniu látkovej premeny v pečeni. Doporučuje sa tiež pri chorobách žlčníka. Kvet sedmokrásky možno použiť vnútorne aj zvonka. Vnútorne sa používa napr. pri zápalových ochoreniach dýchacích ciest, kedy napomáha vykašliavaniu a pôsobí protizápalovo. K vonkajšiemu použitiu je vhodná ako prísada do kúpeľa alebo odvar na obklady. Využitelná je predovšetkým na zle sa hojace rany a vredy. Kloktaním napomáha liečbe zápalu hrdla a ďasien.

Použití ju možno aj v kuchyni, do jarných šalátov. Veľmi využívaný je aj bylinný odvar zo sedmokrások.

BAZA ČIERNÁ

Popis:

Baza čierna je dva až osem metrov vysoký ker so silným rozvetvením, listy rastú na dlhých stopkách, sú veľké cca 30 cm, protistojné, nepárno perovité. Lístky (cca 12 cm) sú elipsovité alebo vajcovité, po okraji ostro pílkovité pokryté hviezdovitými chlpmi. Listy sa rozvíjajú v marci alebo v apríli.

Od júna do júla sa objavujú veľké až 30 cm kvety. Čerstvé kvety bazy nezameniteľne voňajú. V auguste a septembri sa tvoria spočiatku červené, neskôr čierne kôstkovičky, ktoré obsahujú vitamín C.

Využitie:

Baza čierna je liečivá, ozdobná a v každom smere úžitková rastlina. Rozmanité použitie nachádza v kuchyni a v bylinkárstve. Používajú sa kôra, kvety, kôstkovičky a dreň. Bazový čaj z kôry a kvetov sú osvedčené domáce lieky proti nachladnutiu, spôsobuje mierne potenie a uvoľňovanie hlienov. Ďalej sa využíva pri ťažkostiach so žalúdkom. Šťava pôsobí ako antioxidant, chráni bunky a spomaľuje proces starnutia buniek človeka.

Kvety sa dajú použiť aj ako potravina na výrobu želé alebo lekváru. Pripravuje sa tiež ako bazový pampúch (šiška, palacinka). Kvety sa namočia do palacinkového cesta a opražia sa v panvici na oleji. Bazové kvety sa dajú použiť aj k príprave sektu.

©Adam

HLUCHAVKA PURPUROVÁ

Hluchavka škvrnitá je trváca bylina s koreňom a poplazmi, ktoré zakoreňujú. Rastie do výšky 10 až 50 centimetrov. Byľ je na priereze štvorhranná, jej spodná časť je lysá, červenkastá , vrchná časť je pokrytá vrstvou odstávajúcich chĺpkov. Listy sú jednoduché a vyrastajú na stonke vždy vo dvojiciach oproti sebe. Podobajú s listom žihľavy. Obojpohlavné kvety vyrastajú v súkvetí. Keďže koruna kvetu má pomerne dlhú rúrky , kde je sladký nektár, ten je dostupný iba tomu hmyzu , ktorý ma dostatočne dlhý cuciak.

Použitie:

Zbierame kvet alebo celú vňať.

Rastlina má blahodarné **protizápalové účinky**, ktoré sa využívajú **pri liečbe zápalu močových ciest a obličiek**. Čaj z kvetov má **upokojujúce účinky a lieči kašeľ, bronchitídu, nádchu, chrípku, angínu**.

Hluchavku pijeme aj **pri akné a ekzémoch** a používame aj **vo forme obkladov** alebo na kúpeľ postihnutých častí **pokožky**.

Stonky a listy sú **dobré do šalátov aj polievok** . Voňavé kvety môžeme použiť ako **jedlú ozdobu dezertov**.

Zaujímavosti Liptova

pôsobí ako by tam bola vždy.

Vstup do church dnes, sa využíva práve ten, ktorý sa nachádza, keď kráčame popod belfry. Vtedy sa dostane me

do church akoby zo zadnej časti, teda dostaneme

sa rovno za altár ☺. Vchod do kostola je presne na opačnej strane, ale keďže by sa tak

musel
celý
church

Je presne na opačnej strane, ale keďže by sa tak musel celý

church obchádzať a nikomu sa to nechce, používajú

sa nie pôvodné dvere, ale práve tie „nočné“.

Vybudovaný bol v roku 1693.

Neskôr, keď sa počet evanjelikov rozrástol,

bolo potrebné zvečiť church. Jeho posvätenie bolo 22.8.1982.

Pôvodný vzhľad má iba 5 artikulárnych

church na Slovensku, ktoré sú čias reformácie.

Používali sa preto len drevené klinec.

Až napě 500 rokov museli ruiny čakať na
oživenie. V rokoch 1975 až 1987 sa uskutočnil
archeologický výskum, boli odhalené náklady budov,
ktoré komunisti.

Výstup na Liptovský hrad: Trasa vedie po
silnej raste a rasti na pri kostole Sv. Petra a
Pavla v Kalamenoch. Chodník vedie do
úvnia Zablatie, kde odbočíme doprava a
krajom lesa prídem do sedla pod
Kratňov. V sedle odbočíme doľava a
lesnou cestou pôjdeme na ľahu k
drevenej bráne. Po chvíli stúpania sa
dostaneme na hrad - šplháme po asi päťmetrovom
rebríku. Otvára sa nám krásny výhľad na
Liptovskú kotlinu a na Biele Čoč.

Liptovská Mara

je najväčšou water tank na Slovakia. Má volume až 3605 milions m^3 . Toto water tank bolo constructed v rokoch 1965-1975 pri Liptovskom Mikulaši. Priehrada je wide 2,5 km a dlhá 7,5 km.

Voda sem preteká z rieky Váh. Pri výstavbe dam bolo floodet 13 obcí - z toho 1 obec (Liptovský Trnovec) bolo floodet len partially, ostatných 12 obcí bolo floodet úplne. Boli to tieto obce: Liptovská

Mara, Čenice, Parížovce,

Demčín, Ráštoky, Sestrieň, Pludza,

Vrbie, Godečie, Liptovská šielnica,

Nižné Dechtáre, Vysné Dechtáre

kvôli stavbe bolo presídlených 940 rodín, a teda viac ako 4000 obyvateľov.

Náhon Liptovská Mara vznikol ^{meno} po obci, ktorá sa rozprestierala na úpätí náhorná
planina. Dočas dostavby, rodného diela
bola tu obce vysťahovaní 329 obyvateľov
na 67 domov. Dočas na nej ostala len veľa
gotického kostola v pôvodnej aj brulónu formy.
Nasledoval však obram veľa múrali, pričom cenné
architektonické prvky a materiály preniesli do
Múzea Liptovskej dediny v Bratislave, kde dnes
môže kúpiť chrámu.

Liptovská Mara - súčasnosť

Liptovská Mara - minulosť

Práca s mapou.

AQAPARKY

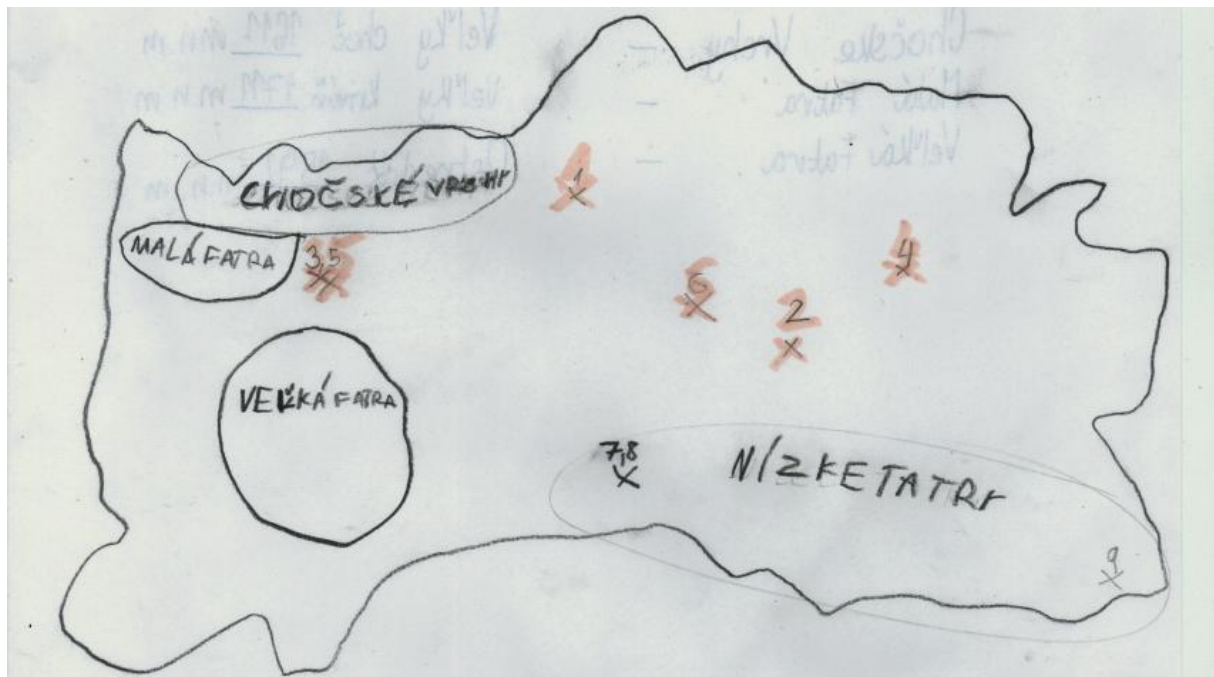
Gino paradise Bešeňová **A**
Tatralandia - Liptovský Mikuláš **B**
Água Vital park Lúčky **C**
Liptovský Ján **D**

Rieky

Váh - najdlhšia rieka Slovenska

Pritoky

Boca 1
Belá 2
Pemenová 3
Revúca 4
Lubochnianka 5

- ① Liptovský Hrad
- ② Hrad v Liptovskom Hrádku
- ③ Hrad Likava
- ④ Múzeum Liptovskej Dediny v pribiline
- ⑤ Vlkošinec
- ⑥ Múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši
- ⑦ Demänovská ľadová jaskyňa
- ⑧ Demänovská jaskyňa Slobody

pohoria

vrchy

Nízke Tatry -

Ďumbier 2046 mn.m

Chočske Vrchy -

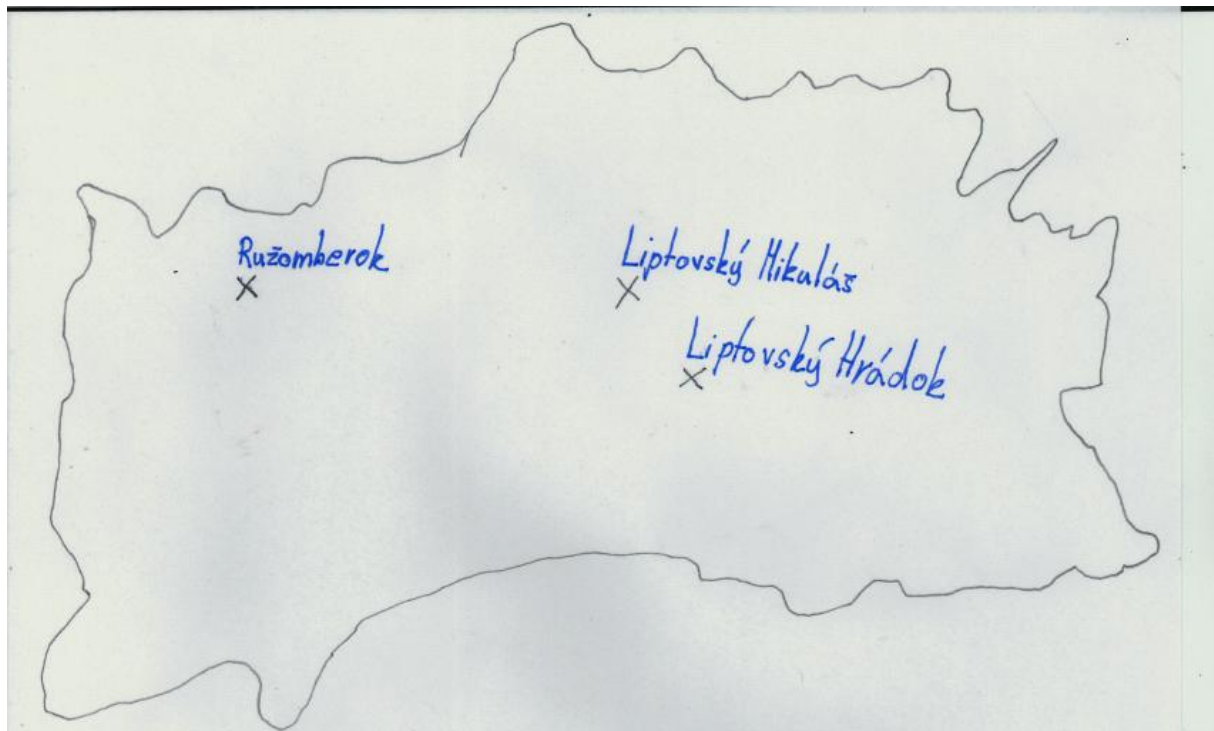
Veľký choč 1611 mn.m

Malá Fatra -

Veľký Kriváň 1711 m.n.m

Veľká Fatra -

Ostredok 1592 m.n.m

MESTA LIPTOVA

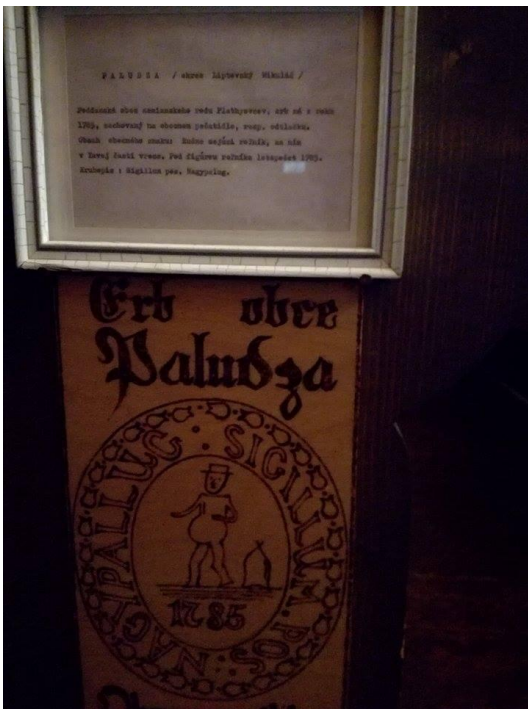
Liptovský Mikuláš má 31 534 obyvateľov.
Ružomberok má 27 284 obyvateľov.
Liptovský Hrádok má 7 606 obyvateľov.

Region sa delí:

Dolný liptov - Hubová, Černová, Lipt. Osada.
Stredný liptov - Podtureň, Uhorská ves, Liptovský Ján.
Horný liptov - Liptovský Mikuláš, Liptovská teplotka,
Štrba.

Práce v teréne.

Naše bojové úlohy.

1. Artikulárny kostol je v obci:

Liptovský Kríž	Svätý Kríž	Svätý Mikuláš
----------------	------------	---------------

2. Tento kostol patrí medzi:

Najväčšie stavby v STREDNEJ EURÓPE	Najmenšie stavby v STREDNEJ EURÓPE	Najväčšie drevené stavby v STREDNEJ EURÓPE.
------------------------------------	------------------------------------	---

3. Pôvodne bol postavený v roku 1693 a stál v obci

Parižovce	Paludza	Dechtáre
-----------	---------	----------

4. Bol presťahovaný, lebo obec, kde stál už neexistuje. Obec bola zrušená, lebo na mieste obce je teraz:

Oravská priehrada	Liptovská Mara	Vodná nádrž Bešeňová
-------------------	----------------	----------------------

5. Aby mohla byť vybudovaná najväčšia priehrada Slovenska, 940 rodín prišlo o svoje domovy. Vieš koľko obcí sa muselo zrušiť?

13	14	15
----	----	----

Vrbie, Demčiny, Sokolče, Dechtáre, Paludza, Čemice, Ráztoky, Sestrč, Parižovce, Nežitovce, Liptovská Sielnica, Zadiel a Liptovská Mara.

6. Sťahovanie kostola začalo v roku:

1972	1973	1974
------	------	------

Jeho posvätenie bolo 22.8.1982

Pôvodný vzhľad má iba 5 artikulárnych kostolov na Slovensku, ktoré sú z čias reformácie.

Vieš čím sú tieto kostoly zaujímavé?

Museli stáť na kraji obce.

Na stavbu sa nesmel použiť kameň ani železo.

Nesmel mať zvony, nesmel mať veže.

Vchod musel byť odvrátený od obce.

Zaujímavosti:

- Pôdorys má podobu kríža.
- Do kostola sa zmestí 6000 návštevníkov.
- Má 12 dverí a 72 okien.
- Oltár je z roku 1693.

Drevený

Artikulárny

Kostol

Drevený articular church teraz leží vo

Svätom križi. Tento kostol patrí medzi najmäjšie

wood buildings v strednej Európe. Pôvodne bol

postavený v roku 1693 a stál v obci Paludza.

Bol presťahovaný, lebo community, kde was už neexistuje. Obec

cancellation of, lebo na mieste obce

je teraz Liptovská Mara.

Pôdorys ma podobu cross.

Do church sa zmestí 6000 náštevníkov.

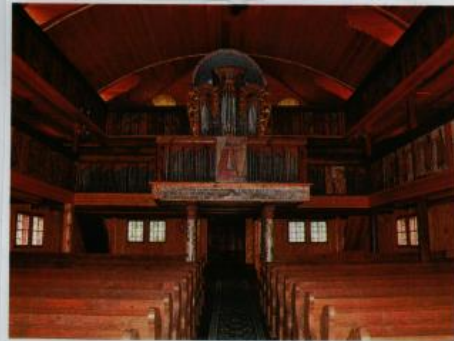
Maí 12 doors / lebo je 12 months v roku. 72 okien - sobota

je nedel a cirkevných sviatkov. Altar je pôvodný

z roku 1693. Zvonica, ktorú vidíme na

obrázku, nie je pôvodný

bola postavená neskôr, i keď architektonický

Fauna Liptova.

©Saška

KUNA

Kuna lesná je asi 55 centimetrov dlhá s chvostom asi 30 centimetrov, jej kožušok je zvrchu tmavohnedý a plavý, čelo je svetlohnedé, boky a brucho žltkasté. Nohy sú čiernohnedé, chvost tmavohnedý. Pod ušami sa tiahne úzky, tmavohnedý pruh. Medzi zadnými nohami je červenkasto-žltá, hnedo lemovaná škvrna, ktorá sa často rozširuje špinavo-žltým pruhom až ku hrdlu. Samé hrdlo a dolná časť krku sú krásne žltkasté čo je práve najvýznamnejším znakom tohoto zvierata, odlišujúcim ho od blízkej príbuznej kuny skalnej (*Martes foina*) s charakteristickou bielou škvrnou na hrudi a krku. Hustá, mäkká a lesklá srst sa skladá z dosť dlhých pevných chlupov a krátkej, jemnej podsady, ktorá je na prednej časti tela bielo šedá, vzadu a po stranách tela žltá. Nad hornou perou sú štyri rady fúzov okrem jednotlivých štetin pod očnými kútikmi, na brade a na hrdle. V zime je celkové sfarbenie kuny tmavšie ako v lete. Samička má chrbát svetlejší ako samec a škvrnu menej zreteľnú. Aj u mladých zvierat je hrdlo a dolná časť krku svetlejšia. Živi sa hľodavcami (čá bdomovom kuny lesnej sú všetky lesnaté končiny severnej pologule. V Európe žije v Skandinávii, na Ukrajine, v Rusku, Anglicku, Nemecku, Francúzsku, Cesku, na Slovensku, v Maďarsku, Taliansku a Španielsku, v Ázii až po Altaj, na juhu až k prameňom Jeniseja. Lesné kuny v Taliansku sú svetlo šedo hnedé alebo žltohnedé, pyrenejské kuny sú veľké a silné a rovnako svetlé kuny z Macedónie sú prostredne veľké, ale tmavé.

Lesná kuna obýva listnaté i ihličnaté lesy a vyskytuje sa tým častejšie, čím sú lesy osamelejšie, hustejšie a temnejšie. Je pravým obyvateľom stromov. Ako obydlie jej slúžia dutiny stromov. Kuna plieni hľodavcov, ale aj vtáčie hniezda, vyhľadáva úle, z ktorých konzumuje med, sledí po ovoci, pochutnávať sa na hrúškach, čerešniach a slivkách.

Kožušina kuny lesnej je však z našich kožušín najcennejšia. Najkrajšie kožušiny pochádzajú z Nórska a Skótska. Nasledujú podľa kvality kožušiny z Talianska, Svédska, severného Nemecka, ale aj z Ceska a Slovenska. Kožušina z kuny sa cení vysoko nielen pre krásu, ale aj pre ľahkosť.

stou korisťou sú veve Kuna lesná alebo kuna hôrna (lat. *Martes martes*) je najbežnejší mäsožravec z čeľade lasicovité (*Mustelidae*) v Strednej Európe. |

JAZVEC

Páril sa celý rok, ale najmä od februára do mája. Mláďatá sa rodia vo februári alebo marchi. Mláďatá, ktorých sa rodí 1 až 5, sa otvárajú oči po 3 týždňoch. Sú dojčené približne 10 týždňov a po 5 mesiacoch sa osamostatňujú. Dospelosti dosahujú vo veku 1,5 – 2 rokov. Jazvece sa dožívajú až 15 rokov. Obýva najmä lesy, vyhovuje mu priemerne úrodné územie, ktoré nie je hornaté. Vyskytuje sa až do 2 000 m n. m. ale najčastejšie do 700 m n. m. Vyhýba sa monokultúrnym oblastiam vytvoreným človekom a miestam s lesníckou činnosťou. Ak je vyprovokovaný, býva agresívny. To bolo v minulosti v Európe využívané na krvavý šport, kde boli na takto vyprovokované jazvece štvahané psy. Vo všeobecnosti je to mierumilovné zvierata, svoju noru zdieľa s ostatnými zvieratami, liškami, psíkami, a zajacmi.

Jazvece sú prenášačmi baktérie druhu Mycobacterium bovis, ktorý spôsobuje tuberkulózu dobytku. To vyvoláva obavy u farmárov a vytvárajú sa špeciálne programy na vakcináciu, najmä v Spojenom kráľovstve. Môžu prenášať aj besnotu.

©Adam

© Natálka

Veverička |

Chrbát má červeno-hnedý, sivočervený, hnedý až čierny, brucho biele, huňatý chvost a ušnice v zime s dlhými štetinkami. Aktívna je najmä cez deň. Žije na stromoch, veľmi dobre sa šplhá a skáče. Pohybuje sa veľmi šikovne aj po tých najvyšších konároch. Pri skokoch jej pomáha udržiavať rovnováhu dlhý huňatý chvost. Rýchlo sa šplhá ale rýchlo sa pohybuje aj po zemi.

Stavia guľaté hniezda z vetvičiek, trávy a machu, obýva aj dutiny stromov a staré hniezda. Počas tuhej zimy veverice čerpajú zo svojich letných a jesenných potravinových zásob, alebo spia v hniezde. Zbiera semená ihličnatých a listnatých stromov,

a staré hniezda. Počas tuhej zimy veverice čerpajú zo svojich letných a jesenných potravinových zásob, alebo spia v hniezde. Zbiera semená ihličnatých a listnatých stromov, bobule, huby, článkonožce, vajcia (škrupiny kvôli vápniku), mláďatá vtákov. Ročne máva 1 – 2 vrhy s 2 – 5 holými, slepými mláďatami. Oči otvárajú po 4 týždňoch a živia sa materským mliekom 9 až 12 týždňov. Schopnosť lúskat' orechy a šišky je vrodená, ale cvičením sa zdokonaľuje. Pomocou dlhých ostrých pazúrov sa dokáže dokonale šplhať po kmeňoch stromov. Kvôli jej malej hmotnosti (230 až 500 gramov) dokáže liezť aj na vysoké, tenké vetvičky. Telo má asi 21 cm dlhé a chvost meria až 18 cm

Orol skalný

Orol skalný je dravec z čalade lastrabovitých. Žije na rozsiahlych, extenzívne využívaných otvorených oblastiach so skalami a veľkými stromami, kde hniezdi, vo všetkých pásmach holarktidy. Na Slovensku bolo v rokoch 1980 - 1999 dokázané alebo predpokladané hniezdenie v horách a horských údolliach riek v 21,7 %.

Orol skalný patrí k najväčším zástupcom rodu orolov. Samček sa výrazne odlišuje od samičky veľkosťou, rozpätím krídel a hmotnosťou. Samička dosahuje dĺžku tela 90 – 100 cm, pričom samec je o 10 cm menší. Rozpätie krídel sa u samcov pohybuje medzi 190 – 210 cm, u samičiek 200 – 230 cm. Samičky vážia 3,8 – 6,7 kg, samce 2,8 – 4,6 kg. Orol skalný má tmavohnedú farbu. Zobák je tmavo sivý až hnedo-čierny, zreničky očí má tmavo hnedé. Rovnako ako u iných orlov sú nohy oparené až po veľmi silné žlté pazúry. Orol skalný je v prvom roku života tmavo hnedý a má nápadné biele partie na vnútorných stranách krídel a bielej koreň chvosta. Chvost má širokú čiernu obrubu. Konečné sfarbenie dostávajú orly až po 5. – 6. roku života. Na rozdiel od iných zástupcov tohto rodu orol trochu zdvihne krídla pri plachtení, čím vznikne tvar mierneho včeka, ak sa naň pozeráme zospodu.

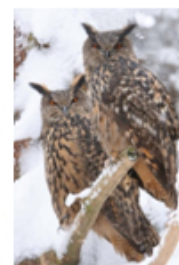
Spôsob lovenia

Orol skalný loví zväčša v otvorených krajinách v nízkom lete s využitím rôzneho krytia. Plachti tesne nad strmými zrázmi a snaží sa svoju korisť náhle prekvapiť. Koristiť je najčastejšie zachytená na zemi, alebo tesne pri zemi silnými pazúrami, a je usmrtená. Veľké zvieratá, ako mladá kamzky, orol uchopí za hlavu, svojimi silnými pazúrami prerazí lebečnú kosť a korisť je okamžite usmrtená. Občas párik orlov loví spoločne tým spôsobom, že jeden nazeňuje krídla a druhý zaútočí. Orol skalný nemôže niesť vo vzduchu korisť, ktorej hmotnosť značne prevyšuje jeho vlastnú. Bolo pozorované, že orol sa pokúšal zdvihnúť mŕtvu mladáho kamzika vážiaceho 9 kg, ale po niekoľkých metroch alebo sa orly ku koristi vracá

Výr skalný

©Adrián

Najväčšia európska sova (dĺžka tela je asi 600 - 750 mm, krídla 470 mm, chvost 255 mm, rozpätie krídel má 160 - 188 cm a váži 1330 - 2800 g) s vyvinutými „ušami“ a až po pazúry a zarastené nohy. Je hnedo hrdzavý s tmavými škvmami, na brušnej strane s výraznejšími škvmami a pruhovaným. Počas letu v noci je nápadná veľká hlava a menší uťatý chvost s dlhými krídlami. Typický je kolísavý let.

Hniezdi v zručaninách, v dutých starých stromoch, vo výklenkoch skál, v opustených kameňolomoch, alebo obsadzuje hniezda iných vtákov. Hniezdi od nížin (200 m) až do stredných výšok (1 000 – 1 500 m). V marci až v apríli znáša 2 – 3 biele vajčka veľkosti 60x49 mm. Inkubačný čas 33 – 36 dní. Výchova mláďat v hniezde trvá 35

©Branko

Na Slovensku sa vyskytuje po celom území. Vcelku je vzácny, v posledných rokoch však badať určitú stabilizáciu v počte hniezdiacich párov. Chránený je pre celkový úbytok a ohrozenosť v európskom meradle

Mačka lesná

poddruhy, mačka plavá a mačka stepná, sú predkovia dnešnej domestikovanej mačky domácej. Dožíva sa 15-20 rokov. Na Slovensku žije v Nízkych Tatrách. Jej stavy boli v minulosti veľmi znížené, preto sa pristúpilo k jej umelému odchovu a vypúšťaniu do voľnej prírody.

-
- Výška v kohútiku: až 35 - 40 cm
- Chvost: 30 cm
- Hmotnosť: 8 kg a viac

Mačka divá sa veľmi podobá našej domácej mačke. Mačka divá môže vážiť 1,2-8 kg a dosiahnuť dĺžku 47-78 cm. Má na prvý pohľad zavalitejšiu postavu ako mačka domáca, najmä vďaka dlhšej a hustejšej srsti. Mačka divá má tiež väčšiu hlavu s dlhými fúzmi a menšími ušami. Je sfarbená do šedohnedá až šedožltá, s výraznými ryhami na chrbte, chvoste a nohách. Na chrbte je výrazný tmavý pás, brucho býva krémovo žlté. Od zdivočenej mačky domácej ju možno odlíšiť najmä podľa chvosta - chvost mačky divej je kratší ako polovica dĺžky jej tela, po celej dĺžke huňatý a pred koncom má 3-4 pruhy, kým zdivočená mačka domáca má chvost dlhší ako polovicu dĺžky svojho tela, postupne sa zužuje a má väčší počet pruhov na konci.

Nájdeme ju všade, kde sa zachovali staršie lesné komplexy s dostatkom dutín či nôr po iných zvieratách. Pre mačku divú sú typické zmiešané a listnaté lesy v podhorí alebo vo vrchovinách, výnimočne sa vyskytuje vo vysokých horách alebo nížinách.

©Kristínka

Tchor tmavý

Tchor tmavý žije v nižších polohách v celej Európe. Najradšej má otvorenú krajinu s malými lesíkmi a krovínami, s dostatkom vodných tokov. Nájdeme ho aj v staviskách pri ľudských sídlach. Zavalité telo tchora dosahuje dĺžku do 45 cm a hmotnosť do 1 kg; samice sú vždy menšie. Srst má tmavohnedú s presvitajúcou žltkavou podsadou na bokoch tela. Spodok tela, nohy a 14 cm dlhý chvost sú takmer čierne. Na tmavšej hlave má belavé flaky okolo nosa a sánky, nad očami a na lícach. Biele sú aj okraje ušnic.

Tchor je výborný bežec – je typický vyhnutím chrbta do hrbu. Dobré lezie po stromoch a dobre pláva. Je nočným lovcem. Korisť vyhľadáva opatrným sledením a potom na ňu náhle zaútočí a vrhá sa na ňu v behu. Pri potokoch loví najmä ondatry, žaby, plazy a zranené ryby; zdravú rybu neuloví. Pri ľudských obydliach napáda domácu hydinu a vyberá z hniezd vajcia, nepohrdne ani ovocím. V poli loví myši, potkany, sysle, škrečky, drobné vtáky i králiky. Korisť nepožiera na mieste ulovenia, ale odnáša si ju do brlohu, čo mu zaberá dosť času. Na zimu, keď je menej potravy, vytvára si zásoby v osobitných skrýšach.

©Jakub

Tchor si robí brlohy v hromadách skália alebo dreva, v dutinách stromov, ba zaberá aj opustené líščie alebo králičie brlohy. V prestrašení a v nebezpečenstve vylučuje z nadkonečníkovej žľazy prenikavo zapáchajúci sekret, ktorým je napáchnutá i celá kožušina tchora.

Líška

Líška sa príliš nelíši od pôvodných [psov](#), [vlkov](#), [šakalov](#) a ich príbuzných a od psov domácich stavbou svojho chrupu, zato sa však odlišuje pretiahnutým telom, dlhým hustým chvostom a mierne prehĺbeným výstupkom čelnej kosti. Jej dĺžka je 1,3 metra, z čoho 40 centimetrov pripadá na chvost, výška v záhlaví je naproti tomu len 35 cm, nanajvýš 38 centimetrov, váha 7 až 10 kilogramov. Hlava je široká, čelo ploché, papuľa, ktorá sa náhle zužuje, dlhá a tenká, oči sú šikmé a uši, ktoré sú pri koreni širšie a navrchu zašpicatené, sú vzpriamené. Telo sa zdá tučné pre dosť hustú srst', ale v skutočnosti je veľmi štíhle, pritom však veľmi svalnaté a schopné najrozmanitejších pohybov. Nohy sú tenké a krátke, chvost dlhý a huňatý, kožušina veľmi hustá, bohatá a mäkká. Sfarbenie je plavo šedastočervené, čo sa úplne zhoduje s farbou pôdy. Hodí sa práve tak pre les listnatý, ako ihličnatý, pre les nízky alebo vysoký a rovnako pre pastviny ako polia a skaliská alebo kamenistú pôdu. Opatrne sa blížiacu líšku nemožno ani spozorovať, práve preto, že celé jej okolie je podobne sfarbené ako ona, takže s ním splýva.

Hlasové prejavy

Líšky majú širokú škálu hlasov v rozsahu 5 oktáv. Podľa aktuálnych výskumov rozoznávame u dospelých líšok 12 a u mláďat 8 rôznych hlasových prejavov. Väčšina týchto hlasov sa dá zaradiť buď medzi kontaktné hlasy, alebo medzi interaktívne hlasy. Variácie sú potom dané vzdialenosťou volajúcich jedincov od seba (u kontaktných hlasov) a mierou agresivity (u interaktívnych hlasov).

• Kontaktné hlasy

- "wow-wow-wow" 3 – 5 slabičné štekacie s dôrazom na poslednej slabike, tento kontaktný hlas počuť najčastejšie, hlavne od decembra do februára, pravdepodobne slúži na **udržiavanie kontaktu na väčšie vzdialenosti** (u líšok chovaných v zajatí bolo zaznamenané, že odpovedajú na nahrávky hlasov iných líšok, ktoré poznajú, ale nie na hlasy cudzích líšok), u mláďat bol tento hlas počutý najskôr vo veku 19 dní, keď si tak získavali pozornosť
- keď sa k sebe dospelé líšky približujú, **zdravia sa trojslabičným trilkom**, podobným kotkodákanu sliepok

• Interaktívne hlasy

- dospelé líšky **sa** navzájom **zdravia** trojslabičným trilkom (pozri vyššie) u **podriadených** zvierat podobným **fňukaniu**, ktoré môže vystúpať až do pišťania
- "k-k-k-k" **kekerovanie**, hrdelný zvuk podobný rapkáču, pri agresívnych sporoch, pri hre šteniat, v čase ruje medzi samcami-rivalmi alebo pri odmietaní
- **dospelé líšky zdravia mláďatá** tichým hrubým zvukom
- "waaah" tiahly jednoslabičný škrek či kňučanie, ktoré nezapadá ani do jednej skupiny hlasov, počuť ho **počas obdobia párenia**, môžu sa tak ozývať obe pohlavia, no pravdepodobne sa tak hlavne ozýva **samica, aby prilákala samca**
- jednoslabičné **varovné štekacie**, dospelé líšky varujú mláďatá, ak sú mláďatá **blízko**, znie ako **tmený kašeľ**, ak sú **daleko**, prechádza do **ostrého štekotu**

Kolaž zážitkov

Bádanie je zábava!!!
Myslenie nás nebolí!!!

Saška

1. Chcela som vyskúšať niečo nové.
2. Páčilo sa mi ako sme boli vertikálnom kostole.

Na stretnutie Zvedavých makovičiek som sa prihlásila preto, lebo ma tam prihlásila mama. Na výskumnej ceste Zvedavých makovičiek sa mi najviac páčilo, že sme neboli iba v Ružomberku. Najviac sa mi páčilo, že sme išli do **DREVENÉHO ARTIKULARNEHO EVANGELICKÉHO KOSTOLA** v Svätom Kríži. Bol prestavaný z jednej dediny čo zatopila Liptovská Mára

JAKUB

1. Na stretnutie Zvedavých makovičiek som sa prihlásil lebo Moja mamina nechcela aby som bol na počítači.

Maty

Na stretnutie Zvedavých makovičiek som sa prihlásila preto, lebo som chcela skúmať niečo nové

Páčilo sa mi ako sme išli do dreveného kostola vo Svätom križi.

Dozvedela som sa ako sa robí s kahootom

Adrián Kojdiak

Lebo ma ranyali pokusy a Kahoot.

To me sme išli do Artikulárneho

kostola. Le sme robili Kahoot a me

Artikulárny kostol bol v minulosti celý v dreve.

Sara
Love

1. Lebo som sa chcela naučiť viac vecí
2. Všetko
3. Artikulárny kostol bol prenesený lebo to mesto
nastopilo Lipdovská Mára